

Logo de algo máis dun ano de pandemia

Fernando Lacaci Batres

Presidente da Confederación de ANPAS Galegas

anpasgalegas@gmail.com

www.anpasgalegas.org

REVISTAGALEGA
DE EDUCACIÓN

ISSN: 1132-8932

Páx. 86-87

Hai algo máis dun ano unha pandemia meteunos na casa, pechou as escolas e deixounos paralizados. Quedamos “co posto”, abondase ou non, e tiramos por onde puidemos, e non sempre demasiado ben.

O primeiro que vimos é que había moitas circunstancias que deberan estar resoltas se fósemos unha sociedade moderna, velaí o primeiro obstáculo: **non eramos unha sociedade moderna**, eramos, aínda somos, unha sociedade anacronicamente analóxica; e constatalo foi como unha labazada de realidade nos beizos. O país maravilloso estaba enormemente atrasado, o discurso formal era falso, e ademais afectaba todas as partes da comunidade educativa.

Non había acceso universal a Internet: pero é que non o había nos lugares máis dispares. Por suposto no rural máis arredado, pero tamén nos arredores das cidades, na mariña, nos barrios máis pobres, nas urbanizacións máis ricas e afastadas. O País é un ermo de conectividade de proporcións impensábeis. A fenda dixital é máis ben un labirinto de fendas diversas e entrecruzadas, disfrazadas por unha sociedade que non demanda porque realmente non está a utilizar estas ferramentas dun xeito normalizado.

Non había medios en todas as vivendas: nas casas non había ordenadores abondo para que os seus membros tivesen autonomía funcional á hora de conectarse. En moitas casas non había ningún, noutras había un para toda a familia. E onde había varios, dificilmente chegaban á poboación miúda.

Os móbiles non son un ordenador: outra das grandes mentiras da sociedade actual; “levas un ordenador no peto”. Mentira, absoluta mentira; un móbil, en moitas ocasións con limitación de datos e atrasado, non é unha ferramenta válida para traballar, e moito menos para traballar na escola.

Non había coñecementos en boa parte da sociedade: ese foi o peor dos descubrimentos que tivemos que facer. A xeración dixital, as famosas “nativas dixitais” eran unhas completas ignorantes na utilización non lúdica da informática; as persoas adultas por aí andabamos, e boa

parte do profesorado, quen o diría, estaba tamén no limbo analóxico. Fallaba tamén a mesma concepción de ensino dixital, porque non o é enviar o ensino analóxico nun pdf por medios electrónicos. Pénsase que o caso é superar a distancia e utilizar a Rede como un tubo de comunicación que meta a aula na casa, e non é así, son outras ferramentas e deberan ser outras metodoloxías.

Non había familiaridade co mundo dixital: se unha familia non ten unha vivenda informatizada, e moitas non a tiñan, tampouco sabe como funciona ese espazo e ese xeito de traballar. Non entende a necesaria privacidade, nin o importante que é a falta de intromisión para garantir a concentración, porque non é doado garantir o respecto ás horas de traballo, ou de estudo, cando estás no mesmo espazo onde de acotío te interrompen coas peculiaridades da vida diaria.

Non había diñeiro: para manter unha conexión á máxima velocidade alí onde se podía contratar, para mercar a tecnoloxía necesaria, para garantir a subministración de tóner, papel, fotocopias... que fixeron falta pola falta de preparación para traballar dun xeito dixital auténtico.

Entón, de que falamos?, pois de desigualdades:

Desigualdade de coñecementos: temos un País necesitado dunha alfabetización dixital urxente que acolla todas as capas sociais. Se queremos ter alumnado dixitalizado temos que esixir –e facilitar– ao profesorado que estea actualizado tanto en coñecementos como en métodos. Hai que desterrar o ensino tal e como se practica e pasar a un mode-

lo máis moderno que inclúa de seu e permanentemente o traballo dixital no cotián, haxa ou non haxa presencialidade. Hai que traballar tamén coas familias, que debémos ter a obriga de coñecer e participar do ensino das nosas fillas e fillos. Boa parte do caos veu precisamente porque as familias non estamos integradas no mundo escolar, a iso hai que lle pór remedio.

Desigualdade de medios: hai quen ten un ordenador, hai quen ten catro ou cinco na casa, hai quen non ten ningún; evidentemente ten moito que ver coa capacidade económica, esa é a primeira eiva, mais tamén ten que ver coa concepción de necesidade nas familias. O paradoxal resultado é unha xuventude que ten consolas de xogos, pero non ten ordenadores de traballo.

Desigualdade de conexión: non ter unha conexión correcta non é equivalente a vivir en espazos arredados ou pobres, afecta tamén a lugares relativamente achegados aos centros urbanos, e a urbanizacións de nivel económico alto. Pero aínda que non sexa unha ecuación exacta, si que é certo que a pobreza e a localización teñen moito que ver coa mala calidade das conexións.

Desigualdade económica: para manter o gasto que implica a actualización e a dispoñibilidade; porque logo de superar as desigualdades previas, logo de poder ter unha conexión, de ter os coñecementos para utilizala, de saber utilizar as ferramentas, de nada serve se non tes o diñeiro que fai falta para pagar esa conexión veloz, para un segundo, terceiro ou cuarto ordenador, para todos os consumíbeis e para todas as plataformas de pagamento.

Desigualdade de acceso persoal: a pandemia deixounos á vista tamén, e dun xeito realmente cruel, o feble que é a atención á diversidade no sistema educativo público galego. Todas as solucións iniciais, e practicamente todas as que se deron a posteriori, uniformaron o tratamento de todo o alumnado eliminando o trato diferente que se lle adebeda ás diferentes. O alumnado NEAE foi o gran prexudicado na pandemia, e deixou ben á vista a dificultade enorme coa que enfronta todos os días a súa posición dentro do Ensino Público Galego. É fundamental para a nosa propia honorabilidade dar resposta cumprida a este alumnado, e preparar o sistema para que a súa atención estea sempre como a primeira necesidade que debe ser cuberta.

É fundamental que o acceso ao mundo dixital sexa xa considerado un dereito universal. Non só das crianzas que están nas escolas, tamén do resto das persoas que estamos aquí agora. Non é posíbel que volva pasar o que pasou, e que volvamos a estar na mesma situación de desvantaxe na que estivemos.

A cidadanía ten dereito a ter os medios que garantan a igualdade de acceso de todas á modernidade. E a igualdade de acceso só se consegue cando as cousas son de balde e fornecidas polas administracións de todas; o resto, a necesidade de pasar por caixa e pagar unha peaxe, sempre favorece a desigualdade e a discriminación.

E se a cidadanía ten dereito a iso, que dicir da infancia e a mocidade, como lles imos seguir negando todos os medios que outros teñen, e logo pretender que estamos educando en igualdade? ■